

Yhteinen Kalottjazz&blues-festivaali vuonna 2009 on järjestyksessään jo 26. kerta.

Kulttuurin ja liikunnan yhteistyöllä on vahvat perinteet. Rajaviikkona 1970-luvun alussa alkanut kulttuuriyhteistyö on ajan myötä monipuolistunut. Pitkäaikaisia yhteistyömuotoja ovat mm. Kalottjazz&blues festivaali ja Rajasoitto. Liikuntapaikkojen yhteiskäyttö on arkipäivää. Valtakunnan rajan ylittävä yhteinen golf-kenttä on lajissaan ainutlaatuinen.

Tornion ja Haaparannan matkailutoimistojen yhdistämisellä vuonna 1998 tehostettiin alueen yhteistä markkinointia. Nykyisin yhteinen matkailutoimi on osa kehittämissyhtiö Team Botniaa.

Kaupunkien keskustojen yhdistämisellä toteutetaan parhaillaan raja-alueelle mielenkiintoinen rajanylinen kauppa- ja palvelukeskus tori-, kanava- ja puistoalueineen. Kuntien ja muiden toimijoiden yhteistyö sekä Euroopan Unionin aatteellinen ja taloudellinen tuki mahdollistavat omalta osaltaan hankkeen.

Kaupunkien yhteinen matkailutoimisto sijaitsee Greenlinella aivan rajan tuntumassa.

Green Zone Golf –radalla on 7 reikää Suomen ja 11 reikää Ruotsin puolella.

Rajalla PÅ GRÄNSEN -kauppakeskus avattiin 30.10.2008.

Paikallisen postiliikenteen nopeuttamiseksi hankittiin 1990-luvulla naapurimaan postilaatikat sekä Tornioon että Haaparannalle.

Tornionlaakson kansalliset kuntaliitot korvattiin uudella yhteistyöorganisaatiolla perustamalla Tornionlaakson neuvosto – Tornedalsrådet v. 1987.

Yhteistyötä laajennettiin myös Norjaan. Tornio ja Haaparanta perustivat samana vuonna yhteistyöliemekseen Provincia Bothniensikes. Provinssin painopistealueita olivat aluksi kulttuuri- ja vapaa-aika, ympäristönsuojelu ja elinkeinoelämä.

RAJASTA RESURSSI

Tornio oli ennen rajan tuloa v. 1809 ollut 188 vuotta molempien rantojen yhteinen kupunki. Sen vetovoimaa lisäsi Haaparannan perustaminen v. 1821. Rajasta ei tullut yhteistyön este – siitä tehtiin resurssi.

Tornion Kirjapaino 2009

TORNION KAUPUNKI
Tornion kulttuuritoimisto
Tornionlaakson maakuntamuseo
Keskikatu 22, 95400 Tornio
Puh. (016) 432 11

Raja tuli v. 1809, mutta sitä ei suljettu. Asukkaat saivat valita asuinpaikkansa ja myös tiluksia vaihdettiin. Rajan avoimuus sai alkunsa.

Myös seurakuntien yhteistyö jatkui. Suomen Karunki sai kirkkonsa v. 1818 ja Nedertorneå (Haaparanta) v. 1825.

Kirkkomatka v. 1824. Alatornion kirkko oli vielä 16 vuotta yhteisessä käytössä vuoden 1809 rajavedon jälkeen. Kuva Arthur de Capell Brookin kirjasta "Winter sketches in Lapland".

Avoin ja omaleimainen raja tuli tunnetuksi muuallakin Suomessa ja Ruotsissa. Autoistuva Pohjola sai uuden kohteen 1960-luvun alussa ja perheet lähtivät Pohjanlahden kierrokselle. Haaparannalta ostettiin tietysti tuliaisat. Kuva Tornion tulliista v. 1979

Salakuljetus eli joppaus on tuttu myös rajallamme. Kriisiaikoihin liittyvät säännöstelykaudet olivat joppauksen kulta-aikojia. Joppauksen kestoosioikeja olivat kahvi ja sakariini. Kahvin säännöstely päättyi Suomessa vasta v. 1954.

Norrbotenin kuntien lahjoittama Ensio Seppäsen "Rajaleikki"-patsas (v. 1971) kuvaa osuvasti "ikiäikaista" rajayhteistyötä.

Tornion ja Haaparannan välisiä keskeisimpiä yhteistyömuotoja, jotka ovat syntyneet asukkaiden aloitteellisuudesta ja toteutettu kuntien ennakkoluulottomalla yhteistyöllä:

Palotoimen yhteistyöllä on pitkät perinteet. Haaparannan palokunta osallistui menestyksellä Tornion kaupunkipalon sammutukseen jo vuonna 1871. Keskeiset palo- ja pelastustoimen sekä sairaankuljetuksen yhteistoimintasopimukset solmittiin vuonna 1993. Yhteistyötä on myös terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja päivähoidon alalla.

Sairaankuljetuksen yhteistyösopimus on vuodelta 1993.

Kaupunkien yhteinen puomitikasauto hankittiin v. 1994.

Haaparannan Montessori Droppen -esikoulu palvelee myös suomalaisia lapsia.

Yhteiset hengelliset liikkeet, viklundilaisuus ja lestadiolaisuus sekä rajanyliset avioliitot vahvistivat yhteiseloja. Kuva Haaparannan suureuroista v. 1909.

Rajayhteistyö sai uusia ulottuvuuksia, kun Haaparannan lennätimestä tuli Krimin sodan (1853-56) jälkeen Venäjän läntisin lennätintoimipiste.

Koulu yhteistyön juuret ovat syvällä. Tornion pedagogio ehti ennen rajan tuloa toimia 179 vuotta laajan alueen ainoana kouluna. Raja ei sulkenut koulu yhteistyötä. Oppilaat saattoivat ylittää sen matkalla naapurikouluun. Pitkään keskusteltu yhteinen koulu – kielikoulu – aloitti v. 1989.

Ensimmäiset kahdeksan tyttöä saattoivat aloittaa opintonsa Tornion alkeiskoulussa v. 1890. Haaparannalla tyttöjen koulunkäynti on ollut mahdollista jo aiemmin.

Kielikoulun oppilaat keväällä 2008

Vuonna 1912 perustettu Tornion sähkölaitos aloitti energian oston Ruotsista v. 1924. Vuodesta 1994 alkaen torniolaiset energiayhtiöt ovat toimittaneet kaukolämpöä myös Haaparannan tarpeisiin.

Tärkeä konkreettinen yhteistyömuoto oli päätös yhteisen jätevesipuhdistamon rakentamisesta vuonna 1971. Sittemmin jätehuollon yhteistyötä on laajennettu ja kehitetty monin tavoin.

Tornion Voima Oy:n voimala tuottaa energiaa pääosin ruotsalaisesta turpeesta.

Bottevikens Reningsverk Ab:n laboratorio Haaparannalla

